

Rzadkie i zagrożone gatunki ptaków w Polsce

Rare and endangered birds in Poland

Rzadkie i zagrożone gatunki ptaków w Polsce

Rare and endangered birds in Poland

Warszawa 2010

Okładka i ilustracje: Tomasz Cofta

Tytuł: Marcin Rejmer

Wybór gatunków, słowo wstępne i opisy: Łukasz Rejt

Tłumaczenie: Łukasz Rejt i Stanisław Dyrda

Redakcja: Agnieszka Wagner i Anna Orłowska

Skład: Filip Ostrowski (Adekwatna)

Druk: Edit sp. z o.o. (www.edit.net.pl)

Wydawca:

Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska

Departament Ocen Oddziaływania na Środowisko

ul. Wawelska 52/54

00-922 Warszawa

www.gdos.gov.pl

ISBN 978-83-62940-06-6

Przygotowanie i druk publikacji sfinansowano ze środków

Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

w ramach programu priorytetowego

„Wspieranie systemu ocen oddziaływania na środowisko i obszarów Natura 2000”,

zgodnie z umową nr 396/2010/Wn-50/NE-00/D z dnia 17.08.2010 r.

Słowo wstępne	4	
Introduction	5	
Czapla biała	6	Great Egret
Łabędź krzykliwy	8	Whooper Swan
Podgorzałka	10	Ferruginous Duck
Hełmiatka	12	Red-crested Pochard
Rybołów	14	Osprey
Gadożer	16	Short-toed Eagle
Orlik grubodzioby	18	Greater Spotted Eagle
Orzeł przedni	20	Golden Eagle
Sokół wędrowny	22	Peregrine
Mewa czarnogłowa	24	Mediterranean Gull
Mewa mała	26	Little Gull
Batalion	28	Ruff
Łęczak	30	Wood Sandpiper
Brodziczek pławny	32	Marsh Sandpiper
Szablodziób	34	Pied Avocet
Szczudlak	36	Black-winged Stilt
Ostrygojad	38	Oystercatcher
Uszatka błotna	40	Short-eared Owl
Żoła	42	Bee-eater
Kraska	44	Roller
Pomurnik	46	Wallcreeper
Pliszka cytrynowa	48	Yellow-headed Wagtail
Wójcik	50	Greenish Warbler

Wstępując w 2004 r. do Unii Europejskiej, Polska zaadoptowała do swojego prawa zapisy tzw. dyrektywy ptasiej, na mocy której ochronie podlegają wszystkie gatunki ptaków naturalnie występujące na obszarze całej Wspólnoty. Są wśród nich zarówno gatunki pospolite, liczne i rozpowszechnione, jak też bardzo rzadkie, osiągające skrajnie niskie liczebności i objęte specjalnym zainteresowaniem instytucji europejskich. Niniejsza publikacja poświęcona jest przedstawicielom tej drugiej grupy, gatunkom ptaków, które w Polsce są spotykane rzadko, gnieźdzą się w niewielkiej liczbie, a w niektórych przypadkach można je zaliczyć do kategorii „ginące”. Są wśród nich gatunki na granicy wymarcia, które na przestrzeni ostatnich lat doświadczają znaczącego spadku liczebności – np. batalion, rybołów czy kraska. Część z nich zmniejsza swą liczebność na skutek postępujących zmian w ich naturalnych siedliskach oraz zwiększającej się presji człowieka, w przypadku innych trudno jest jednoznacznie wskazać przyczynę drastycznego spadku. W niniejszej publikacji ujęto również gatunki, których populacje lęgowe są wprawdzie nieliczne, lecz sukcesywnie zwiększają swą liczebność. Tak jest w przypadku np. łabędzia krzykliwego, pliszki cytrynowej czy brodzieca pławnego, których ekspansja na tereny leżące poza ich naturalnym zasięgiem może wynikać m.in. z postępujących zmian klimatu. W przypadku gatunków rzadkich, występujących na ograniczonym obszarze należy jednak pamiętać, że wśród nich są również te, które w Polsce osiągają skraj zasięgu i z natury rzeczy wielkość ich populacji jest niewielka – jak np. u orlika grubodziobego czy pomurnika.

Joining the European Union in 2004, Poland has adopted EU law provisions, so-called Birds Directive, under which all species of wild birds naturally occurring throughout the Community's territory are protected. They include both common species, the numerous and widespread, as well as very rare, reaching extremely low numbers and subject to a special interest of European institutions. This publication is devoted to representatives of the latter group, the species of birds, which in Poland are seen rarely, nest in small numbers, in some cases can be included in the category "in danger of extinction" Among them are species on the verge of extinction, which in recent years experienced a significant decline of their numbers – for example, the Ruff, Osprey or Roller. Some of them have reduced their numbers in response to changes in their natural habitats and increasing human pressures, while in some other cases it is difficult to indicate the cause of the drastic decline. In this publication are also included species whose breeding populations are indeed composed by few specimen, but gradually increase their numbers. Such is the case of e.g. the Whooper Swan, Yellow-headed Wagtail or Marsh Sandpiper whose expansion into areas beyond their natural range may be the result of progressive climate change. In the case of rare species, occurring in a limited area it should be however noted that among them are those, reaching in Poland the edge of range and therefore the size of their population is naturally small – as in case of the Greater Spotted Eagle or Wallcreeper.

Czapla biała *Ardea alba*

Chociaż istnieją dane historyczne wskazujące na dawne występowanie tego gatunku w Polsce, to mniej więcej od stu lat nie stwierdzano tu lęgów czapli białej. Jednak ostatnio coraz częściej gniazduje w naszym kraju. Postępujące ocieplenie klimatu prawdopodobnie jest jedną z przyczyn ekspansji czapli białej na tereny leżące na północ od jej dotychczasowego arealu lęgowego, a liczebność krajowej populacji szacuje się obecnie na 2–10 par. Podobnie jak inne gatunki czapli chętnie tworzy kolonie lęgowe, jednak gniazda buduje nie na drzewach, lecz na połamanych trzcinach i innych roślinach wodnych. Ten charakterystycznie ubarwiony gatunek coraz częściej pojawia się w Polsce także podczas jesiennych i wiosennych wędrówek.

Great Egret

The last known data concerning the regular Great Egret's breeding in Poland came from XIX century. Nevertheless, due to climate changes this characteristic white bird spreads out its range and has started breed also in Poland recently. Actually the total number of Polish breeding population do not exceed 10 pairs, but is still in increase. Great Egret also appears in higher number then before during seasonal migrations. It is highly possible than within few decades this species will replace native boreal species in suitable habitats. Although gregarious and often found hunting in flocks the Great Egrets are aggressive, sometimes killing and eating neighbouring nestlings.

Łabędź krzykliwy *Cygnus cygnus*

Tereny lęgowe tego gatunku leżą głównie na dalekiej północy, w strefie tajgi rozciągającej się od Karelii po Czukotkę. Począwszy od lat 70. ubiegłego wieku, pojedyncze pary łabędzi coraz częściej zakładają gniazda w Polsce. Ich liczebność sięga 30–40 par gniazdujących głównie na Dolnym Śląsku, Pomorzu Środkowym, Podlasiu i Mazurach. Obecnie trwa szybki wzrost krajowej populacji lęgowej, połączony z zajmowaniem nowych stanowisk – głównie na północy, ale także w środkowej części kraju. W Polsce na zimowiskach pojawiają się ptaki gniazdujące w Skandynawii i Rosji, natomiast nasze ptaki lęgowe prawdopodobnie zimują w Niemczech.

Whooper Swan

This boreal species breeds across the north of the continental mass from Karelia to Chukotka. Recently it more and more frequently attempts to breed in Poland. Several sites situated in Lower Silesia, Pomorze Środkowe, Podlasie and Masurian district probably holds about 30–40 breeding pairs. It is far unclear if the climate changes will turn the pattern of population growth but recently it is in increase.

Podgorzałka *Aythya nyroca*

Niepozornie ubarwiona, brązowo-kasztanowa podgorzałka współcześnie gnieździ się głównie na stawach Doliny Baryczy i na kilku dalszych stanowiskach w południowo-wschodniej Polsce. Zasiedla płytkie zbiorniki. Nurkuje tylko do głębokości 1 metra, pod wodą pozostaje krótko, zaledwie kilka sekund. Gatunek wymierający na terenie całej Europy, w Polsce bardzo rzadki. Dokładne badania prowadzone w ostatnich latach wskazują jednak, że liczebność tej kaczki sukcesywnie wzrasta. Obecnie populacja podgorzałki przekracza 100 par. Niewykluczone, że jedną z przyczyn tego zjawiska są postępujące zmiany klimatyczne.

Ferruginous Duck

This inconspicuously colored diving duck was among the most rare species of Polish birds. According to the climate changes its number continuously increase and recently exceeds 100 breeding pairs. Bound to shallow ponds this duck used to suffer from hunting but now it is probably safe. Most pairs are concentrated in Barycz valley and in south-eastern part of Poland. Migrant, winters in western Europe and in Africa.

Hełmiatka *Netta rufina*

Kaczka nurkująca – grążyca o charakterystycznym, pomarańczowo-rudym ubarwieniu głowy samca. Wędrowna.

Do Polski przylatuje zwykle na przełomie marca i kwietnia.

Niemal cała krajowa populacja lęgowa tego gatunku

– około 20 par, związana jest ze stawami hodowlanymi i płytkimi zbiornikami o głębokości nie przekraczającej 5 m.

W poszukiwaniu pokarmu może pozostawać pod wodą ponad pół minuty. Jej rozmieszczenie jest nierównomierne – pojedyncze pary spotkane są na Śląsku, Mazurach i zachodniej Warmii. W ostatnich latach liczebność hełmiatki zwiększa się, być może w związku z postępującymi zmianami klimatu.

Red-crested Pochard

Diving duck with characteristic reddish-orange color of drake's head. Extremely rare in Poland, where only about 20 females rear their chicks on isolated sites in north-east and south-west part of the country. In recent years however the number of this species increases. Most of the population is concentrated in fish ponds and shallow water bodies. When diving can spend under water more than 30 sec. The climate changes are among the most obvious reasons of this phenomenon.

Rybołów *Pandion haliaetus*

Coraz rzadziej spotykany w Polsce ptak drapieżny związany z otwartymi wodami. W ciągu ostatniej dekady wielkość krajowej populacji tego gatunku zmniejszyła się o ponad 40%. Obecnie w Polsce gniazduje prawdopodobnie zaledwie 70 par, skupionych na wschodzie na Pojezierzu Olsztyńskim, Iławskim i w Puszczy Piskiej oraz na zachodzie w Puszczy Noteckiej. Rybołów poluje wyłącznie na ryby. Uchwycenie śliskiej zdobyczy ułatwiają mu szorstkie płytki rogowe pokrywające nogi aż po skok, oraz ruchomy tylny palec – co jest wyjątkiem wśród ptaków. Ptak wędrowny, zimę spędza w równikowej Afryce.

Osprey

Closely bound to lakes and bigger water bodies where hunt upon fishes – it can kill even specimen as heavy as 2 kg. Its claws are specially adopted to help it grasp its prey; the soles are spiny and the front outer talon is reversible and can be moved back to enable two talons to grip each side of the fish. During several decades osprey have experienced a continuous decline in Poland. Recently no more than 70 breeding pairs occur in northern parts of the country. Migrant, winters in Africa.

Gadożer *Circaetus gallicus*

Niezwykle rzadko spotykany w Polsce gatunek dziennego ptaka drapieżnego. W ostatnich latach jego lęgi notowano jedynie sporadycznie. Liczebność krajowej populacji prawdopodobnie nie przekracza obecnie 5 par. Zgodnie z nazwą gatunkową podstawowym źródłem pokarmu tego orła są gady – przede wszystkim węże i jaszczurki. Poluje także na ptaki i duże owady. W Polsce pojedyncze pary spotyka się w Puszczy Białowieskiej, Augustowskiej i w Bieszczadach – w miejscach, gdzie zagęszczenie ofiar jest relatywnie wysokie.

Short-toed Eagle

It is not clear if there are any Short-toed Eagle still breeding in Poland. Existing data suggest a population of 1–5 breeding pairs but it can be not true anymore. Maybe the climatic changes will be in force to turn the pattern. This eagle prey almost exclusively upon reptiles using its short toes as a useful tool. In Poland it can be occasionally found only in Białowieża and Augustowska Forests and Bieszczady Mountains. Migrant, winters in Africa.

Orlik grubodzioby *Aquila clanga*

Przez Polskę przebiega zachodnia granica występowania tego gatunku, dlatego liczebność krajowej populacji orlika nie przekracza 15 par. Ich występowanie ograniczone jest do wschodniej części kraju – Kotliny Biebrzańskiej.

Jednym z głównych zagrożeń dla tego gatunku, oprócz przekształcania naturalnych siedlisk, jest częste krzyżowanie się orlików grubodziobych z ich bliskimi kuzynami – orlikami krzykliwymi, których liczebność w Polsce sięga około 2000 par.

Gatunek wędrowny, zimę spędza w Afryce równikowej lub na Bliskim Wschodzie.

Greater Spotted Eagle

One of two similar species of small eagles occurring in Poland. In spite of the Lesser Spotted, the Greater Spotted Eagle being an euro-asiatic species reached here the western edge of its breeding range. The population number is very low – do not exceeds 15 pairs concentrated exclusively in Biebrza valley area. The overall number of pairs can be even lower because both species of Spotted Eagles quite common establishes mixed pairs and produce fertile young. The Polish population of the species suffers also heavily from changes in their natural habitats – pastures, meadows and grasslands.

Orzeł przedni *Aquila chrysaetos*

Jeden z dwóch, obok bielika, największych ptaków drapieżnych występujących w Polsce. Około 30 par tego gatunku gnieździ się w południowej Polsce – głównie we wschodniej części Karpat. Pojedyncze pary spotykane są także w północno-wschodniej części kraju oraz na Pomorzu. Gniazdo zakłada na wysokich drzewach, głównie jodłach, oraz na półkach skalnych. Samica składa zwykle dwa jaja, jednak ze względu na częsty u tego gatunku kanibalizm, orłom udaje się odchowić tylko jedno pisklę. Młode orły przednie dojrzewają długo, do pierwszych lęgów przystępują między czwartym a siódmym rokiem życia.

Golden Eagle

One of two largest diurnal birds of prey breeding in Poland. Its wing span can exceed 2 meters. Most of the population of about 35 pairs is concentrated in highland landscape of eastern part of Carpathian Mountains. Among the eagle's prey are rabbits, fresh carcass and occasionally even feral cats. Female laid two eggs in huge nests built on the treetop or on the rock. Because of common nest cannibalism only one of the chick can survive till fledging. First breeding attempts have place in age of four to seven.

Sokół wędrowny *Falco peregrinus*

Jeszcze do niedawna był to gatunek skrajnie rzadki, jedynie sporadycznie gniazdujący w Polsce. Przyczyną katastrofalnego stanu populacji tego sokoła było wprowadzenie do środowiska pestycydów z grupy DDT. Od kilku dekad gatunek odbudowuje swe populacje, także w Polsce, gdzie w ostatnich latach stwierdzono lęgi około 12–15 par. Dawniej związany przede wszystkim z terenami górskimi i lasami, obecnie jest spotykany przede wszystkim w miastach, gdzie zakłada gniazda na wysokich budynkach lub kominach elektrociepłowni. Poluje wyłącznie na ptaki, w locie. Podczas ataku może osiągać prędkość nawet 320 km/h.

Peregrine

The species severe involved by common use of DDT. In Poland where in deep forests and in mountains used to breed hundreds of pairs in the past, Peregrine extinct for long decades. Recently it rebuilt its population and increase in number reaching population of about 12–15 breeding pairs. Formerly bound to natural landscape recently much more frequently met in urban areas where nests on high buildings and chimneys of power plants.

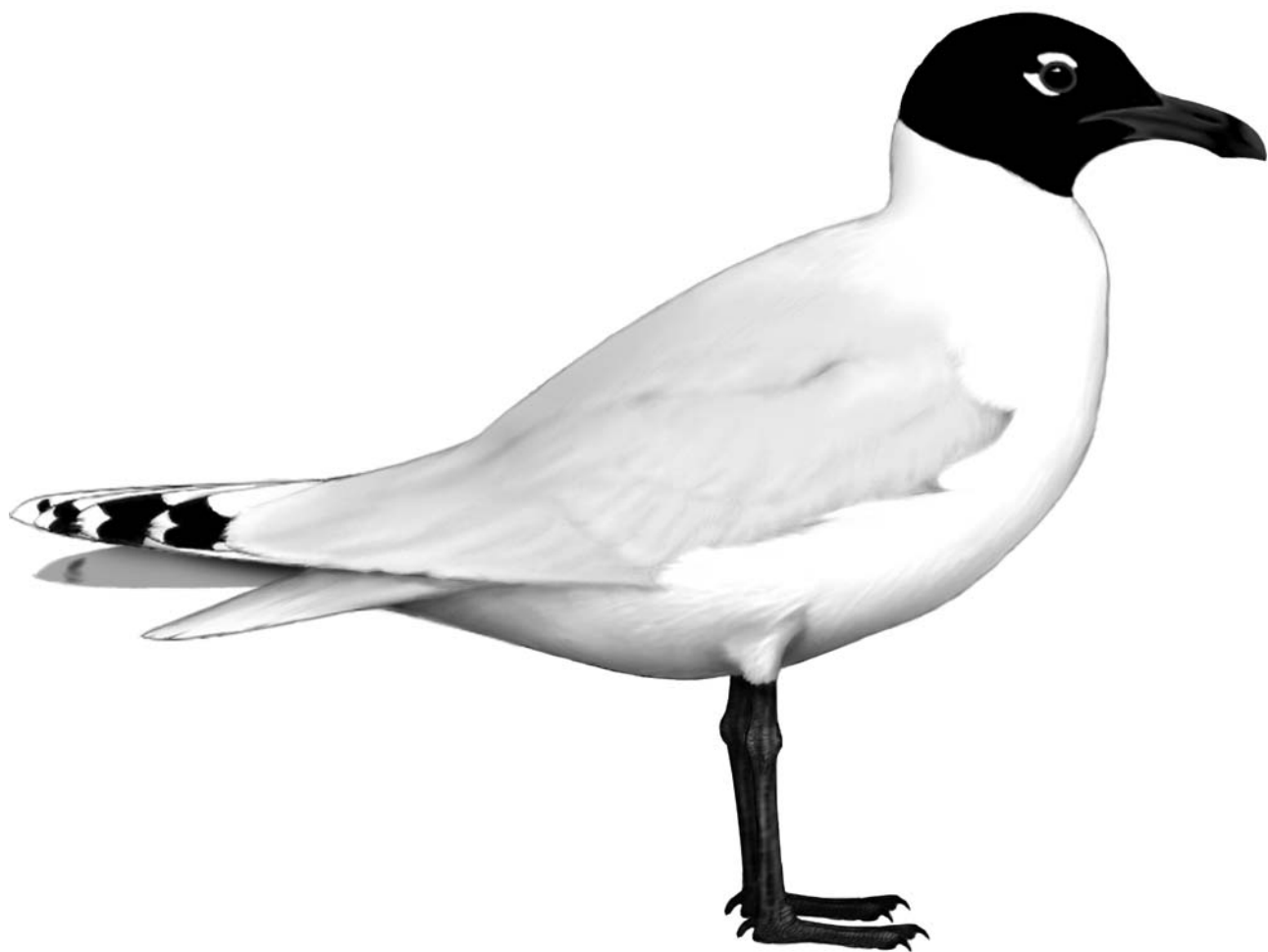

Mewa czarnogłowa *Larus melanocephalus*

Mewa czarnogłowa jest gatunkiem, który w trakcie ostatnich kilku dekad znacząco poszerzył zasięg swego występowania w Europie. Do niedawna gniazdowała głównie w regionie Morza Czarnego, jednak ostatnio skolonizowała wiele krajów środkowej i zachodniej Europy, w tym Polskę. Obecnie, na rozproszonych stanowiskach, gnieździ się tu około 100 par tego gatunku. Chętnie przyłącza się do kolonii śmieszek. W poszukiwaniu pokarmu może penetrować żerowiska leżące nawet 80 km od gniazda. Polskie mewy czarnogłowe zimują głównie na atlantyckich wybrzeżach Francji.

Mediterranean Gull

In the past breeding grounds of his species were restricted to Black Sea area, but during last 20–30 years Mediterranean Gull colonized several countries in Central Europe, including Poland. Recently, the breeding population reached the number of about 100 pairs found on several isolated sites. This gull frequently joins the Black-headed Gull colonies but can also breed alone.

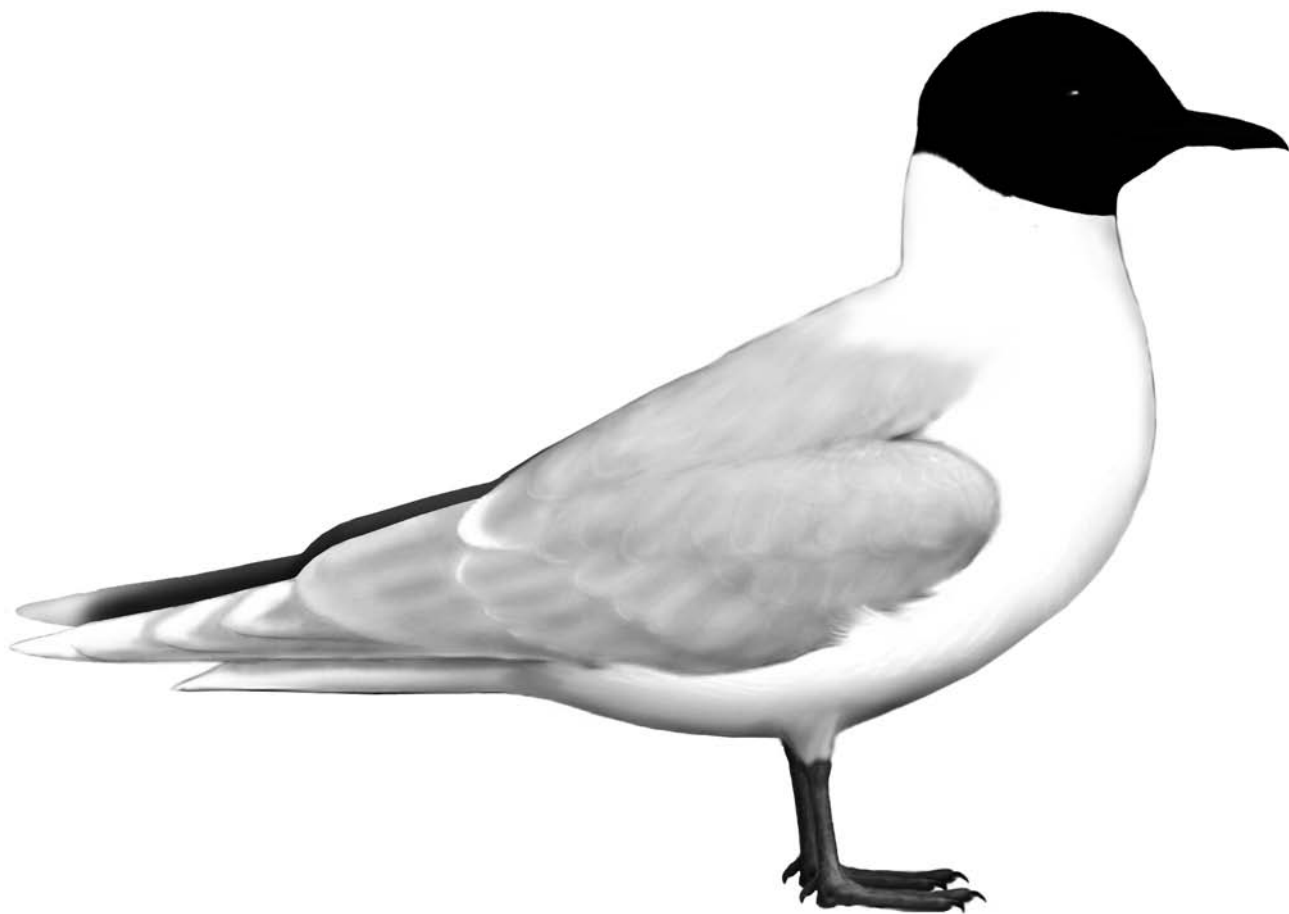

Mewa mała *Larus minutus*

Najmniejsza z europejskich mew, gniazduje w niewielkich koloniach, często w towarzystwie mewy śmieszki i rybitwy czarnej. W Polsce jej liczebność szacuje się zaledwie na około 20 par lęgowych. Stanowiska tego gatunku znajdują się na północy kraju: nad jeziorem Drużno i w dolinie Biebrzy, gdzie zakłada gniazda wśród roślinności wynurzanej i pływającej oraz na suchych miejscach wśród bagien. Znacznie częściej i liczniej spotykana na przelotach. W niektórych miejscach koncentracje tego gatunku sięgają kilku tysięcy osobników.

Little Gull

The smallest of the European gulls. In Poland its range is restricted to the northern part of the country. Local population do not exceeds probably 20 breeding pairs. Much more frequently met during seasonal migration when its concentration can be count in thousands.

Batalion *Philomachus pugnax*

Jeszcze do niedawna na otwartych przestrzeniach bagien Biebrzy i Narwi można było spotkać o zmierzchu setki tokujących samców bataliona. Wabiąc partnerki wykonywały osobliwy taniec, podczas którego samce zaciekle nacierały z pochyloną głową na konkurentów strosząc kolorowe pióra na szyi i głowie na kształt kryzy. Dzisiaj tokowiska tego gatunku w Polsce właściwie przestały już istnieć, zaś do lęgów przystępują co roku zapewne nie więcej niż 2 samice. Jedynie wiosną i jesienią przez Polskę wędrują, czasami bardzo licznie, stada tych ptaków.

Ruff

Species famous of its marvelous habits when displaying – males attract females dancing and passionate fighting against other rivals. Each Ruff has differently colored head plumes and broad, feathery neck collars, which it puffs up on the lek. In Poland there were traditional display grounds situated on Biebrza marshes and some other places, but now they do not attract hundreds of Ruffs anymore. Probably no more than 2 females nest here every year. Poland remains however the important passing ground holding thousands of seasonal migrants.

Łęczak *Tringa glareola*

Gatunek związany ze strefą lasów iglastych Eurazji, coraz rzadszy z uwagi na wrażliwość na zmiany zachodzące w śródleśnych terenach bagiennych i torfowiskach.

Przez Polskę przebiega południowa granica jego areалу lęgowego, jednak aktualnie liczebność tego gatunku nie przekracza 1 pary. Miejscem ostatnich lęgów łęczaka są jeszcze Bielawskie Błota. Natomiast znacznie liczniej jest spotykany w okresie przelotów w kwietniu i maju oraz od lipca do października – w niektórych miejscach pojawiają się zgrupowania liczące kilkaset osobników.

Wood Sandpiper

Rare wader inhabiting coniferous forests in Eurasia. Connected with forest marshes in boreal zone suffers from widespread land improvement. In Poland birds probably only at one site – the Bielawskie Błota, where one displaying male was observed. Wood sandpiper can laid its eggs to the stick nests of other birds. Clutch is incubated by both parents, but only male take care of chicks.

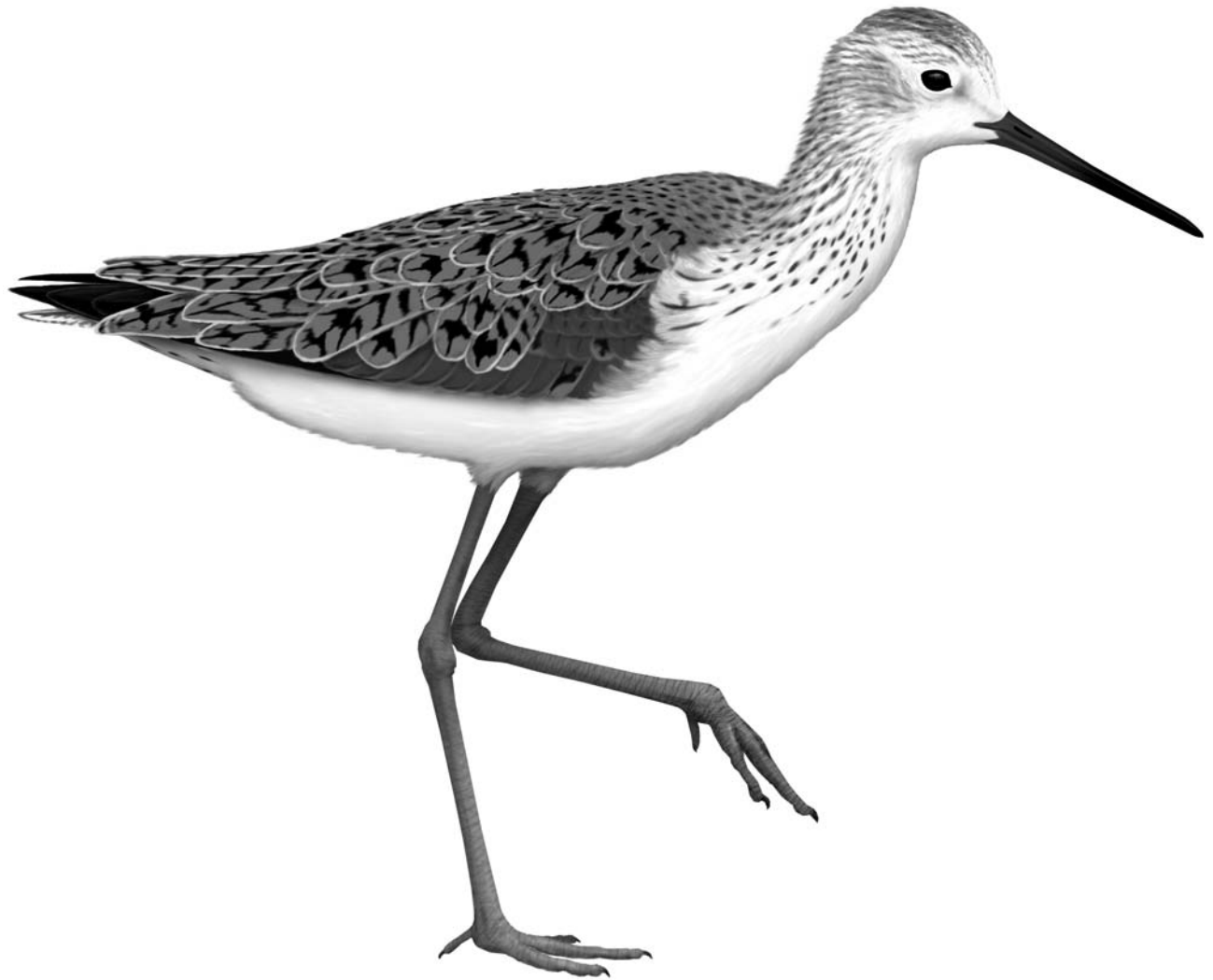

Brodzic pławny *Tringa stagnatilis*

Gatunek euroazjatycki, który wciąż rozszerza na północ i zachód zasięg swych lęgówisk. Związany z terenami podmokłymi – bagnami, okresowo zalewanymi łąkami z kępami krzaków i drzew, zasiedla brzegi jezior i starorzeczy. W Polsce gniazduje zaledwie kilka par, zapewne nie więcej niż pięć, przede wszystkim nad Narwią i Biebrzą. W okresie migracji wędruje przez Polskę pojedynczo lub w małych grupkach.

Marsh Sandpiper

Small wader breeding in open grassy steppe and taiga wetlands from easternmost Europe to central Asia. Inhabits marshes, temporary flooded meadows with shrub or tree clumps, river banks. Forages by probing in shallow water or on wet mud hunting upon insects, their larvae, molluscs and small crustaceans. Recently Marsh Sandpiper expand and move its range edge north and west, therefore in Poland there is noted as breeding species reaching population of probably 5 pairs at the most.

Szablodziób *Recurvirostra avosetta*

Dzięki charakterystycznie wygiętemu, spłaszczonemu i giętkiemu dziobowi, szablodziób jest w stanie chwycić drobne skorupiaki zawieszane w półpłynnym błocie. W Polsce spotykany bardzo rzadko, liczba par przystępujących tu do lęgów szacowana jest zaledwie na 1. Gniazdo szablodzioba stanowi płytki dołek w ziemi, do którego samica składa zazwyczaj 4 jaja. W obronie zagrożonego lęgu szablodzioby starają się odwieść drapieżnika udając kontuzję.

Pied Avocet

Associated with brackish and saline wetlands, Pied Avocet extremely rare is reported as breeding bird in Poland – only one pair every year. A long, upcurved bill allow the bird feed in shallow water and loose mud. When hunting Pied Avocet hold it slightly open and sweep a head from side to side locating the prey by touch.

Szczudłak *Himantopus himantopus*

Rzadko spotykany gatunek o charakterystycznych, niezwykle długich nogach, związany z krajami basenu Morza Śródziemnego. W Polsce co jakiś czas notuje się pojedyncze przypadki lęgów szczudłaków, zaś liczebność krajowej populacji nie przekracza 1 pary. Być może wraz ze zmianami klimatycznymi, szczególnie suszami panującymi na tradycyjnych lęgowiskach, liczebność tego gatunku będzie się zwiększać.

Black-winged Stilt

The Black-winged Stilt has the longest legs in relation to body size of any bird in the world. Such a long legs allow it to wader in deeper water and avoid the rivals on feeding grounds. Characteristic for Mediterranean area in small number breeds also in Poland. There are a few observations of breeding attempts reported and the breeding population does not exceed 1 pair.

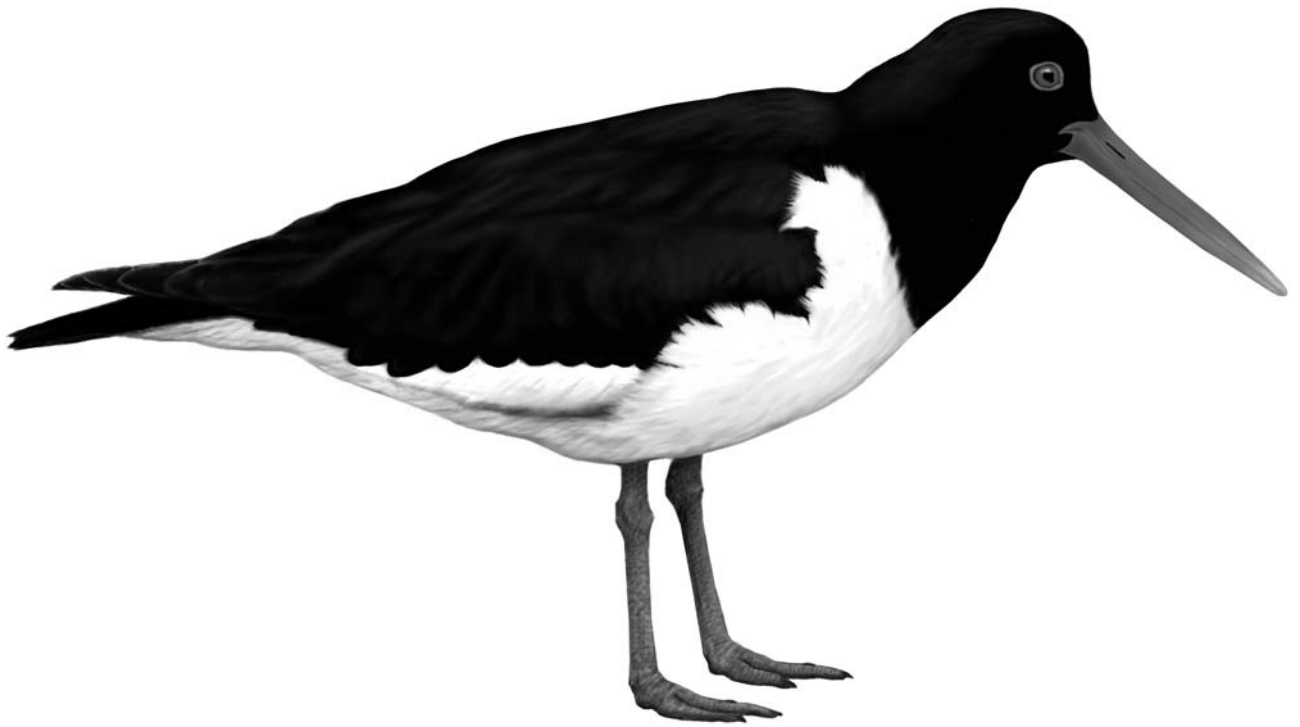

Ostrygojad *Haematopus ostralegus*

Charakterystycznie, czarno-biało ubarwiony ptak z masywnym, długim pomarańczowo-czerwonym dziobem. W Polsce skrajnie nieliczny – do lęgów w kilku izolowanych stanowiskach przystępuje zaledwie 16–18 par rocznie. Część z nich związana jest ze środowiskiem nadmorskim, część – z wodami śródlądowymi jak osobniki gniazdujące w dolinie środkowej Wisły. Te długowieczne ptaki (najstarszy znany osobnik na wolności miał 36 lat) do lęgów przystępują w trzecim roku życia. Podobnie jak inne ptaki siewkowe także ostrygojady właściwie nie budują gniazd – cztery jaja składają wprost do płytkiego dołka w piasku.

Oystercatcher

Rare but characteristic black-and-white colored bird with long orange bill. Oystercatchers use their strong bills as a tool feeding on mollusks, especially cockles. Bird insert the bill between the two shells, cut the muscle and then pull the flesh out. In Poland breeds both on coast and inland in small number – overall breeding population does not exceed 18 pairs.

Uszatka błotna *Asio flammeus*

Coraz rzadziej spotykany w Polsce gatunek sowy związany z mozaiką terenów otwartych, podmokłych i bagiennych. Wskutek zmian zachodzących w jej naturalnych siedliskach liczebność populacji prawdopodobnie nie przekracza obecnie 100 par lęgowych. Poluje głównie na drobne gryzonie – norniki i myszy, patrolując teren w locie, także w świetle dnia. W latach „mysich”, gdy pokarmu jest pod dostatkiem, może składać nawet 10 jaj, jednak zazwyczaj ich liczba nie przekracza 5.

Short-eared Owl

The bird of open landscape enable to hunt in daylight upon small rodents – voles and mice. Built the nests itself what is unusual among owls. In Poland the number of this birds is still decreasing and reach probably about 100 breeding pairs.

Żoła *Merops apiaster*

Niezwykle kolorowo ubarwiony ptak z charakterystycznie wygiętym długim dziobem. Gnieździ się w samodzielnie wygrzebanych norach w lessowych i piaszczystych skarpach. Poluje w locie, głównie na chrząszcze, motyle i błonkówki. W Europie obszar występowania tego gatunku rozciąga się na południu i południowym-wschodzie kontynentu. W Polsce żoła osiąga północny skraj swego zasięgu; spotykana przede wszystkim w województwach południowo-wschodnich, gdzie jej liczebność nie przekracza 30 par. Pojedyncze pary żołą gnieźdzą się także na Podlasiu, Śląsku i Pomorzu.

Bee-eater

Exotic colorful bird species, with long slight curved bill. Migrant, breeding ground leaves at the beginning of September, winters in Africa. Nests in 2m-long holes excavated itself in sandy slopes. The Polish population do not exceeds 40 pairs and almost all of them occur in southeastern Poland where the species reaches the edge of the northern breeding range area in Europe. Wasps, beetles and butterflies are among the most frequently caught prey items of this bird.

Kraska *Coracias garrulus*

Niebiesko-rdzawo ubarwiony ptak osiągający w Polsce skraj swego zasięgu, spotykany przede wszystkim na terenach rolniczych wschodniej Polski. Gnieździ się w zadrzewieniach śródpolnych, w dziuplach wykutych przez dzięcioły czarne i zielone. Liczebność krajowej populacji nie przekracza obecnie 60–70 par, chociaż jeszcze w latach 80-tych w Polsce gniazdowało ok. 500 par krasek. Spadek liczebności wiąże się głównie z wycinaniem dziuplastych drzew oraz zanikaniem bazy pokarmowej tego gatunku – dużych owadów – spowodowanym zmianami zachodzącymi w rolnictwie.

Roller

Bird associated with agricultural landscape of eastern Poland, reaching here the edge of its natural range. Migrant, winters in Africa. Inhabits woodlots scattered among pastures and meadows where laid the eggs in tree-holes excavated by Black or Green Woodpeckers. Size of its population does not currently exceeds 70 breeding pairs. Its decline from about 500 pairs in mid-80s is probably related to the process of cutting the trees with breeding holes, as well as the decline in roller's prey sources, i.e. large insects.

Pomurnik *Tichodroma muraria*

W Polsce występuje skrajnie nielicznie. Areal krajowej populacji ogranicza się do obszarów wysokogórskich – Tatr i Pienin, gdzie gniazduje ok. 15–20 par, stanowiąc najbardziej na północ wysuniętą enklawę tego gatunku w Europie. Związany z siedliskami o charakterze alpejskim, spotykany wśród nagich skał, urwisk i pionowych ścian. Osiadły, zimą schodzi w niżej położone partie gór i w doliny. Nieruchomo siedzący ptak jest właściwie niewidoczny na szarym tle, natomiast kiedy rozpościera skrzydła, można zauważyć charakterystyczne, różowo-czerwone plamy oraz czarno-białe zakończenia skrzydeł.

Wallcreeper

Rare bird species breeding in Poland in extremely low number. Its distribution is restricted to alpine habitats. The whole population – about 20 pairs – breeds in Tatra Mountains and Pieniny. Feeds mostly upon the insects. In the air, while fluttering its rounded wings, it resemble a kind of a butterfly, demonstrating red patches on the wings. Builds its nest close to water, in deep rocky crevices. Although it is a resident species, during winter it wanders down the mountains and visits valleys.

Pliszka cytrynowa *Motacilla citreola*

Nowy gatunek polskiej awifauny. Pierwsze doniesienia o lęgach tej pliszki pochodzą z połowy lat 90-tych XX w. Obecnie jej populację szacuje się na około 25–50 par lęgowych. Najbardziej znane i stabilne stanowiska znajdują się w północno-wschodniej Polsce – w rejonie ujścia Redy, na Bagnach Biebrzańskich, nad zbiornikiem Siemianówka. Prawdopodobnie jej pojawienie się w Polsce, podobnie jak coraz częściej notowane lęgi innych gatunków wschodnich i południowych, ma związek z globalnymi zmianami klimatycznymi.

Yellow-headed Wagtail

Small insectivorous bird of open country near water, such as wet meadows and bogs. Previously related to north central Asia wet meadows and tundra habitats, recently Yellow-headed Wagtail has expanded also into western regions. The species first breeding attempts were observed in Poland in mid 90s, but now its population increased to about 25–50 breeding pairs. Most of them can be found in north-eastern part of the country.

Wójcik *Phylloscopus trochiloides*

Niewielki, niepozornie ubarwiony ptak blisko spokrewniony ze świstunką, pierwiosnikiem i piecuszkiem. Trudny do zaobserwowania – związany z koronami drzew, gdzie poluje na drobne owady i pajęczaki. W Polsce należy do gatunków sporadycznie przystępujących do lęgów – wyłącznie w północno-wschodniej Polsce. Liczba par przystępujących do lęgów w kraju jest trudna do oszacowania, nie przekracza jednak zapewne kilkunastu-kilkudziesięciu par. Gniazdo wójcik buduje na ziemi lub w krzewach nisko nad ziemią. Przypomina ono kulę z otworem z boku, zbudowane jest z mchu, traw i liści. Gatunek wędrowny, na zimowiska odlatuje do Indii.

Greenish Warbler

Closely related to three similar but much more popular small passerine species – Chiffchaff, Willow and Wood Warblers. Widespread species throughout its breeding range in northeast Europe and northern Asia. Breeds in lowland deciduous or mixed forest. The nest is on the ground in low shrub. In Poland has been noted several times as breeding species, but exact population number is still unknown. Migrant, winters in India.

ISBN 978-83-62940-06-6

Egzemplarz bezpłatny